

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики

**Матеріали
XVII Міжнародної науково-практичної конференції**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
АСОЦІАЦІЯ МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ
КОЛЕГІЯ ЮРИСТІВ З МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ

«Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики»

Матеріали
XVII Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса – 2024

УДК 341.225(082)

ББК 67.912.412

М 432

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Навчально-наукового інституту морського права та менеджменту Національного університету «Одеська морська академія» від 28 травня 2024 р. (протокол № 10).

Редакційна колегія: Міусов М.В., д.т.н., проф. (голова редколегії); Голіков В.А. д.т.н., проф.; Шемякін О.М., д.ю.н., проф.; Примачов М.Т., д.е.н., проф.; Савінова Н.А. д.ю.н., с.н.с.; Сотниченко Л.Л., д.е.н., доцент; Доннікова І.А., д.ф.н., доцент; Ковбан А.В., к.ю.н., доцент; Скоробагатько А.В., д.ю.н., доцент; Степанов С.В., к.ю.н., доцент та інші.

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики: Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції НУОМА. – Одеса: НУОМА, 2024 – 175 с.

У збірник увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики», що відбулась в Національному університеті «Одеська морська академія» 26 квітня 2024 р.

Видання містить аналіз актуальних проблем ефективного правового регулювання та управління в сфері використання морегосподарського комплексу та інфраструктури в умовах війни та миру. Пропонуються дослідження окремих аспектів історії морського права, міжнародних економічних відносин, стратегічного управління на підприємствах і організаціях морського та річкового транспорту.

УДК 341.225(082)

ББК 67.912.412

Надані учасниками матеріали надруковані із збереженням авторської редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

© Національний університет «Одеська морська академія», 2024

Міклухо О.В.

Особливості функціонування підприємств морської галузі України в умовах військового стану 111

Павленко В.А.

Платоспроможність в системі оцінки фінансової стійкості судноплавної компанії 115

Переверзєва О.С.

Охорона морського середовища Азово-Чорноморського регіону в умовах агресії Російської Федерації проти України 119

N.M. Primachova

Problems of forming and maintaining the equilibrium of the market trade market..... 122

Сенько О.В.

Ефективність судноплавства за критеріями результативності та ресурсності..... 125

Singh Binay Kumar

Peculiarities of soft skills development in maritime crew members 128

Станєва Я.М.

Еволюція підходів до забезпечення сталого розвитку підприємства 132

Табенський С.В.

Організація процесу управління розвитком морської транспортної інфраструктури 136

Яворська А.Ф.

Вплив круїзної індустрії на регіональну економіку 140

**Розділ III. УКРАЇНА В УМОВАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ВИКЛИКУ:
УПРАВЛІНСЬКІ, ПРАВНИЧІ ТА МЕДІАЦІЙНІ СТУДІЇ**

Єфтєні Н.М.

Медіація як комунікативний процес 143

Задоя І.І.

Особливості комерційного (фірмового) найменування, як об'єкта права інтелектуальної власності..... 146

Ковбан А.В.

До питання конституційної безпеки..... 149

Кучер І.С.

Сучасний стан демографічної ситуації в Україні: виклики та загрози..... 151

Марколенко П.Ю.

Особливості ділової комунікації..... 154

ОСОБЛИВОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО (ФІРМОВОГО) НАЙМЕНУВАННЯ, ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Серед засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг особливе місце посідають комерційні (фірмові) найменування. Комерційним (фірмовим) найменуванням є назва, якою юридична особа або громадянин, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи, позначають себе на ринку і яка використовується для їх ідентифікації в господарських (комерційних) відносинах [1].

Разом з тим, не завжди правильно розуміється і тлумачиться сутність цього поняття та здійснюється його ототожнення з поняттям: «найменування юридичної особи». У зв'язку з цим вбачається за доцільне визначити особливості комерційного (фірмового) найменування, шляхом проведення порівняльного аналізу з поняттям: «найменування юридичної особи».

Будь-яка юридична особа повинна мати найменування, яке має містити інформацію про її організаційно-правову форму (крім деяких виключень) та назву[2]. Тобто законодавство встановлює вимоги до структури найменування юридичної особи та до написання її найменування [3]. Ці вимоги є обов'язковими для створення і державної реєстрації юридичної особи. Також найменування юридичної особи обов'язково вказується в її установчих документах і вноситься до єдиного державного реєстру (ч. 3 ст. 90 ЦК України) [4]. Крім того, юридична особа додатково може мати комерційне (фірмове) найменування, але за умови що це підприємницька юридична особа, що здійснює господарську діяльність з метою отримання прибутку. Тобто, всі юридичні особи обов'язково мають найменування, але лише підприємницькі можуть мати комерційне (фірмове) найменування. Окрім юридичної особи, комерційне найменування може мати і громадянин-підприємець, заявивши як комерційне найменування своє прізвище або ім'я [5]. Отже, юридична особа обов'язково повинна мати найменування, а комерційне найменування може мати за бажанням.

Крім того, найменування юридичної особи не може бути тотожним найменуванню іншої юридичної особи [2], що міститься в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Якщо, під час державної реєстрації юридичної особи, з'ясується

така тотожність, то це буде підставою для відмови у проведенні державної реєстрації. Загалом, юридична особа не має права використовувати найменування іншої юридичної особи.

На відміну від найменування юридичної особи, різні юридичні особи можуть мати однакові комерційні (фірмові), найменування за умови, що це не вводить в оману споживачів щодо товарів, які вони виробляють та (або) реалізують, та послуг, які ними надаються (ч. 4 ст. 489 ЦК України) [4]. Тобто юридичні особи не можуть мати тотожних найменувань, але комерційні найменування можуть мати за умови різних сфер діяльності юридичних осіб.

Не зважаючи на те, що зазначені поняття використовуються для індивідуалізації юридичних осіб, вони, на думку деяких дослідників, виконують дещо відмінну функцію: найменування юридичної особи використовується для ідентифікації особи в органах державної влади, реєстраційних та фіскальних органах, а комерційне найменування для вирізнення особи на ринку [6].

Ще однією відмінністю є обов'язковість здійснення державної реєстрації. Як вже зазначалась, найменування юридичної особи має бути зареєстроване обов'язково, а відомості про комерційне найменування можна зазначити в установчих документах юридичної особи або ж внести до відповідного реєстру за бажанням (ч. 2 ст. 159 ГК України) [5]. Як впливає з положень законодавства, вчинення таких дій є факультативним, хоча ГК України закріплює, що суб'єкт господарювання, комерційне найменування якого було включене до реєстру раніше, має пріоритетне право захисту перед будь-яким іншим суб'єктом, тотожне комерційне найменування якого включене до реєстру пізніше. Отже, для перспективності захисту комерційного найменування краще його внести до установчих документів юридичної особи та реєстрів.

Відмінним є і момент виникнення у юридичної особи права на зазначені найменування. Так, право інтелектуальної власності на комерційне найменування є чинним з моменту першого використання цього найменування та охороняється без обов'язкового подання заявки на нього чи його реєстрації і незалежно від того, є чи не є комерційне найменування частиною торговельної марки (ч. 2 ст. 489 ЦК України). А право на найменування виникає в юридичної особи з моменту її державної реєстрації.

Крім того, комерційне найменування є об'єктом права інтелектуальної власності та має певну вартісну оцінку, яка залежить від репутації юридичної особи. Також майнові права на комерційне найменування, за певних умов, можуть бути надані чи передані іншим суб'єктам. А найменування юридичної особи не є об'єктом права інтелектуальної власності, оскільки пов'язані з його

використанням правовідносини регулюються переважно нормами корпоративного законодавства (ч. 7 п. 78 постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 17 жовтня 2012 р. №12) [7], позбавлене економічного змісту та властивості оборотоздатності [8].

На відмінностях між цими поняттями наголошує і Вищий господарський суд України в Оглядовому листі від 28 лютого 2017 р. № 01-06/521, звертаючи увагу на різне правове наповнення найменування юридичної особи та її комерційного (фірмового) найменування [1].

Список використаних джерел:

1. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності: Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 28 лютого 2017 р. № 01-06/521. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_521600-17#Text

2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#n467>

3. Вимоги до написання найменування юридичної особи, її відокремленого підрозділу, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, крім організації профспілки. затв. Наказом Міністерства юстиції України від 5 березня 2012 р. № 368/5. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0367-12#Text>

4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n435>

5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n315>

6. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування, комерційну таємницю та торгівельну марку. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php3>

7. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності: Постанова пленуму Вищого господарського суду України від 17 жовтня 2012 р. №12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12#Text>

8. Вороняк А.С. Захист порушеного права на комерційне (фірмове) найменування юридичної особи. URL: <https://vl.arbitr.gov.ua/sud5004/pres-centr/news/220284/>

9. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності: Оглядовий